

יעלה ויבא: THE ORIGIN OF THE PRAYER

Much of the content of this week's newsletter was borrowed from the draft of an article that was given to me by my dear friend, Rabbi Jack Kaufman, of Hillcrest, New York, an independent scholar in the field of Jewish liturgy.

Two sets of words, each of which share a root, repeat within the prayer of **יעלה ויבא** and provide a clue to the origin of the prayer. The root words are: "זכר" and "פקד". Both words can be translated as: "remember." In the present version of the prayer we find the following words that can be traced to those roots:

א-להינו וא-להי אבותינו, יעלה ויבא, ויגיע, ויראה, וירצה, וישמע, ויפקד, ויזכר זכרוננו ופקדוננו, וזכרון אבותינו, וזכרון משיח בן דוד עבדך, וזכרון ירושלים עיר קדשך, וזכרון כל עמך בית ישראל לפניך, לפליטה, לטובה, לחן ולחסד ולרחמים, לחיים ולשלום, ביום לראש חדש: ראש החדש הזה. לפסח; חג המצות הזה. לסכות: חג הסכות הזה. זכרנו, י-י א-להינו, בו לטובה, ופקדנו בו לברכה, והושיענו בו לחיים. ובדבר ישועה ורחמים, חוס והננו, ורחם עלינו והושיענו, כי אליך עינינו, כי א-ל מלך חנון ורחום אתה.

The same sets of words also played an important role in the prayer as it appeared in **מנהג ארץ ישראל**.

The two sets of words play a significant part in another prayer; i.e. the **ברכה** of **זכרונות**, one of the three additional **ברכות** of **עשרה** **מוסף שמונה עשרה** that are recited on **ראש השנה**. Because those **ברכות** are found in: **מסכת ראש השנה פרק ד', משנה ה'**, they represent early examples of **ברכות** that were incorporated into Jewish liturgy. The major role that the two sets of words play in the **ברכה** of **זכרונות** can be seen by the fact that the words appear in the opening line of the **ברכה**:
אתה זוכר מעשה עולם. ופוקד כל יצורי קדם.

An additional link between the prayer of **יעלה ויבא** and the **ברכה** of **זכרונות** that we recite in **תפלת מוסף שמונה עשרה** on **ראש השנה** is revealed when we consider the following anomaly. We learned in a **תוספתא** in last week's newsletter:

תוספתא מסכת ברכות (ליברמן) פרק ג' הלכה י'- כל שאין בו מוסף כגון הנוכה ופורים בשחרית ובמנחה מתפלל שמנה עשרה ואומר מעין המאורע; ... וכל שיש בו מוסף כגון ראש חדש וחולו של מועד בשחרית ובמנחה מתפלל שמנה עשרה ואומר קדושת היום בעבודה.

We recite the prayer of **יעלה ויבא** in the prayers of **מנחה** and **שחרית** on any given day only if on that day we are reciting the prayer of **מוסף**. If **תפלת מוסף** determines whether the prayer of **יעלה ויבא** is to be said, then why do we not recite the prayer of **יעלה ויבא** in **תפלת מוסף**? The answer to that question is that in **מנהג ארץ ישראל** the prayer of **יעלה ויבא** was in fact recited in every **תפלת מוסף שמונה עשרה**. Professor Ezra Fleischer writes the following on pages 94-95 of his book:
תפלה ומנהגי תפלה ארץ ישראלים בתקופת הגניזה:

אף על פי שכל עמידות החגים היו זהות בארץ ישראל, כאמור לעיל, בכל זאת היה בין עמידת המוסף

לשאר העמידות הברל קטן. הוא נגע לשלוש נקודות בנוסח התפלה. האחת – שבמוסף, בפתחת הברכה, בסוף פסקת 'ותתן לנו', הוחלף הטור 'לשמחה וליום טוב ולמקרא קודש' בטור 'להקריב בו קרבן מוסף'; השנייה – שהמקראות ששולבו בעמידות המעריב השחרית והמנחה הוחלפו במוסף בפסוקי הקרבנות, והשלישית – שבסוף גוף הברכה צורף במוסף משפט אחד קצר: 'ונעשה לפניך את חובותינו, תמידי יום וקרבן מוסף'.

Translation: Although in Minhag Eretz Yisroel all the versions of Shemona Esrei that were recited on holidays were identical, as we showed earlier, the version of Shemona Esrei recited as part of Tefilas Mussaf differed in small ways from the version of Shemona Esrei recited as part of the other prayer services. The differences involved three details. First, in the middle Bracha of Tefilas Mussaf, after the paragraph of "Va'Titain Lanu" the words: "L'Simcha V'L'Yom Tov Oo'L'Mikra Kodesh" were replaced by the words: "L'Ha'Kriv Bo Korban Mussaf" (to bring the Mussaf sacrifice). Second, the verses included in the versions of Shemona Esrei for Maariv, Shacharis and Mincha were replaced by verses that described the Mussaf sacrifice. Third, at the end of the middle Bracha of Shemona Esrei in Mussaf, one line was added: V'Na'Aseh Liphanecha Es Chovoseinu, Tmeidei Yom V'Korban Mussaf.

The exclusion of the prayer of יעלה ויבא was not one of the differences between תפלת שמונה and the other תפילות of יום טוב in ארץ ישראל. מנהג ארץ ישראל in יום טוב and תפלת מוסף in עשרה.

In יום טוב on תפלת מוסף שמונה עשרה did not appear in יעלה ויבא but it was included in עשרה of ראש השנה, not as part of קדושת היום/מלכיות/זכרונות/ברכה (where it appears in the other תפילות of ראש השנה) but as part of the זכרונות/ברכה of רב עמרם. רב עמרם provides for it. The רמב"ם includes the prayer of יעלה ויבא in עשרה on תפלת מוסף שמונה עשרה not as part of the זכרונות/ברכה but as part of the קדושת היום/מלכיות in the section that represents זכרונות/ברכה.

A prayer that represents מעין המאורע similar to the prayer of יעלה ויבא is recited on fast days; i.e. שמונה עשרה. It can be linked to the זכרונות/ברכה of משנה that was added to שמונה עשרה on fast days.

משנה מסכת תענית פרק ב' – משנה ג' – ואלו הן זכרונות ושופרות: (תהלים קכ') אל ה' בצרתה לי קראתי ויענני; (תהלים קכא') אשא עיני אל ההרים וגו'; (תהלים קל') ממעמקים קראתיך ה'; (תהלים קב') תפלה לעני כי יעטוף. ר' יהודה אומר לא היה צריך לומר זכרונות ושופרות אלא אומר תחתיך (מלכים א', ח', לז – מא') רעב כי יהיה בארץ דבר כי יהיה בארץ; (ירמיהו יד', א' – י') אשר היה דבר ה' אל ירמיהו על דברי הבצרות ואומר חותמיהן:

Translation: These chapters of Tehillim represent Zichronos and Shofaros: (Tehillim 120) In my distress I called upon the Lord; (Tehillim 121) I will lift up my eyes unto the mountains etc.; (Tehillim 130) Out of the depths have I called You, O Lord; (Tehillim 102) A prayer of the afflicted when he faints. Rabbi Yehudah says: he need not recite the chapters of Tehillim that represent Zichronos and Shofaros, but instead he should recite the following scriptural passages: (Melchim 1, 8, 37-41) If there be in the land famine, if there be pestilence, etc.; (Yirmiyahu 14, 1-10); The word of the Lord that came to Jeremiah concerning the droughts and the concluding Brachos, etc..

The גמרא describes the insertion for fast days as: מעין המאורע:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף כד' עמ' א' – ימים שאין בהן קרבן מוסף, כגון שני וחמישי ותעניות ומעמדות. שני וחמישי מאי עבדתיהו? אלא: שני וחמישי ושני של תעניות ומעמדות. ערבית ושחרית

להבין את התפלה

ומנחה מתפלל שמונה עשרה, ואומר מעין המאורע בשומע תפלה, ואם לא אמר – אין מחזירין אותו. ואין בהן קדושה על הכוס ואין בהן הזכרה בברכת המזון.

Translation: On those days on which there is no Mussaf offering; i.e. Mondays, Thursdays, Fasts, and Ma'amadoth, what business have Mondays and Thursdays here? Rather say thus: on the Mondays, Thursdays and the following Mondays of Fasts and of Ma'amadoth, at the Evening, Morning and Afternoon Services, the Eighteen Benedictions are recited, and the nature of the occasion is inserted at the end of the Bracha of Shomeah Tefila. If fails to insert it, he is not required to repeat Shemona Esrei, nor is a reference to the nature of the occasion made on these days in the Grace After Meals.

What is the basis for the practice of reciting a ברכה that represents זכרונות on ראש חדש and on all the ימים טובים? Tzvi Karl on pages 97-98 of his book: מחקרים בתולדות התפלה suggests a possible answer:

ונראה, שחובת אמירת תפילה זו ("יעלה ויבא") מצאו מקורה בתורה. במדבר י, י כתוב: "וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשכם ותקעתם בחצוצרות על עלתיכם ועל זבחי שלמיכם והיו לכם לזכרון לפני א-להיכם". כאן נאמר, שהתקיעה והזכרון יתקיימו במועדים ובראשי חדשים. "במועדים" לדעת החכמים הם שלשת החגים ור'ה ויום הכפורים ושבת אינה בכללם. ואף על פי שמצינו פעם, שהתורה כוללת במועדים גם את השבת (השוה ויקרא כג', ב-ג', ובמדבר כט', לט'), כאן אינה בכלל כמו שגם ראשי חדשים אינם בכלל, אע"פ שלפי במדבר כט', לט' הרי גם אלה בכלל. אמור מעתה, שבחגים ובר'ה ויום הכפורים ובראשי חדשים צריך שיתקיים על פי התורה "והיו לכם לזכרון". מהו "והיו לכם לזכרון"? החכמים הבינו, שיש להתפלל לה', שיזכור אותנו לטובה, דוגמת תפילת זכרונות שבראש השנה והיא התפילה "יעלה ויבא". (באמת בברכת הזכרונות לראש השנה שבסדור ר' סעדיה גאון מצינו גם תפילת "יעלה ויבא"). לפי זה חייבים בחמשת המועדים הנזכרים ובראשי חדשים להתפלל תפילת "יעלה ויבא". ומפני שבה הזכר יום ראש חדש או יום המועד, שעומדים בו, בשעת אמירתה, קוראים לתפילה זו מעין המאורע. . .

Translation: It appears that the basis for the obligation to recite the prayer of Ya'Aleh V'Yavoh is found in the Torah. In Bamidbar chapter 10, verse 10, it is written: On your days of joy, on your holidays, and on the first day of each new month, you shall sound your horns while bringing the mandatory sacrifices and peace offerings and it shall represent a call to G-d to remember the Jewish People. In this verse it is written that the sound of the horns and the call to G-d to remember the Jewish People should take place on the holidays and on the first day of each new month. The word: "Moadim" is interpreted by our Sages as meaning the three holidays of Pesach, Shavuos and Succos and Rosh Hashonah and Yom Kippur. Shabbos is not included in the verse. Although there is one occasion in which the Torah includes Shabbos within the definition of the word: Moadim (compare what is written in Va'Yikra 23, 2-3 and Bamidbar 29, 39). In the reference in Bamidbar 10, 10, neither Shabbos nor Rosh Chodesh is included in the definition of the word: Moadim even though according to Bamidbar 29, 39, they are included within the definition. We can conclude that on the three holidays, on Rosh Hashonah, on Yom Kippur and on Rosh Chodesh, an act must be performed that represents a call to G-d to remember the Jewish People. What act do we perform that acts as such a call? Our Sages understood that it was necessary to include a prayer that G-d should remember us favorably on that day. That prayer was based on a similar prayer that was recited on Rosh Hashonah known as Zichronos. The Tefila that was composed was the prayer of Ya'Aleh V'Yavoh. (In fact, in the version of the Bracha of Zichronos recited as part of Mussaf on Rosh Hashonah found in the Siddur of Rav Saa'diya Gaon, the prayer of Ya'Aleh V'Yavoh was included.) Accordingly, on the five aforementioned holidays and on Rosh Chodesh it became necessary to recite the prayer of Ya'Aleh V'Yavoh. Because we refer to Rosh Chodesh and the holidays within that prayer when we recite it, that prayer became known as "a reference to the special nature of the day."

אך לכאורה תמוה הדבר, שלא הכניסו תפילת "יעלה ויבא" לתפילת מוסף. ברם אחרי העיון נוכל להכיר את סבת הדבר. כבר אמרנו, שתפילת י"ח הוסדרה בימי ר'ג הזקן ז"א בימי בית שני ואין ספק אצלי, שגם תפילת שבע של שבת, שחולקין בה בית שמאי וביה, בנוגע לר'ה, נתחברה עוד בימי בית שני (השוה תוספתא ברכות פ"ג) והוא הדין לתפילת שבע של יום טוב. אם כן יש להניח, שגם תפילת "יעלה ויבא" הוכנסה לתפילה עוד בימי בית שני, כדי לקיים מצות "והיו לכם זכרון לפני א-להיכם". ברם הדברים אמורים בתפילות שחרית ומנחה, שהתפללו אותן כאמור בימי בית שני, אבל לא בתפילת מוסף, שהיא יצירה שלאחר החורבן. וכשנתחברה לא ראו צורך להזכור ולומר בה "יעלה ויבא" אחרי שנאמר כבר בתפילת שחרית.

Translation: And yet, it is surprising that our Sages did not include the prayer of Ya'aleh V'Yavo within Tefilas Mussaf. However, after our analysis, a possible explanation comes forth. We already said that Shemona Esrei was compiled in the days of the Elder Rabban Gamliel, who lived in the waning days of the Second Beis Hamikdash. I have no doubt that at that time the Shemona Esrei for Shabbos, about which a dispute is reported involving the House of Shammai and the House of Hillel, concerning the prayers for Rosh Hashonah when it falls on a Shabbos, was also composed at the same time (compare with Tosefta Brachos Chapter 3) and the same can be said about the composition of Shemona Esrei for the holidays. Therefore we can say that the prayer of Ya'aleh V'Yavo also entered Shemona Esrei before the destruction of the Beis Hamikdash in order to fulfill the requirement of including a memorial on those days. And so we can explain that what was included in the Tefilos of Shacharis and Mincha, prayers that were already being recited during the time of the Second Beis Hamikdash, were not included in Tefilas Mussaf which was composed only after the destruction of the Second Beis Hamikdash. Once Tefilas Mussaf was composed, our Sages decided that it was not necessary to repeat what was already being said in Tefilas Shacharis.

On page 133 of his book, he addresses the question of why the prayer of **יעלה ויבא** was omitted from **ראש חדש** of **תפלת מוסף**:

וכבר העירותי, שבמוסף ראש חדש הוכנסו רמזים לזכרונות, כמו "זכרון לכולם יהיו" וברית אבות לבנים תזכור". דומה, שהזכרונות האלו הם במקום "יעלה ויבא" שבתפילת שחרית ובנוסף תפילת מוסף של רגלים שבא"י נמצא כפי שהזכרתי תפילת "יעלה ויבא" עצמה. קשה להכיר למה נשמטה בנוסף תפילת מוסף של רגלים שלנו הזכרת הזכרונות. כמו כן לא ידענו, מפני מה נשמטו הזכרונות בתפילת מוסף של ראש חדש, החל להיות בשבת.

Translation: I have already noted that words representing "remembering" entered into Tefilas Mussaf of Rosh Chodesh as in the following: Zichron L'Kulam Yibiyu, Oo'Bris La'Banim Tizkor. It would appear that the references to "remembering" were inserted in place of the prayer of Ya'aleh V'Yavo which was included in Teflas Shacharis on Rosh Chodesh and in the version of Tefilas Mussaf of the holidays that were recited according to Minhag Eretz Yisroel. It is hard to explain why Ya'aleh V'Yavo was omitted from our versions of Mussaf Shemona Esrei for the holidays. Similarly it is not easy to explain why Ya'aleh V'Yavo was omitted from Tefilas Mussaf on Rosh Chodesh when it falls on Shabbos.

Additional evidence of the link between the prayer of **יעלה ויבא** and the **ברכה** of **זכרונות** that is part of **עשרה** in **מוסף** on **ראש השנה** can be seen in the fact that even today most Sephardic communities and in **נוסח תימן**, the prayer of **יעלה ויבא** is included in the **ברכה** of **זכרונות** as part of **עשרה** in **מוסף** on **ראש השנה**. We can therefore conclude that the prayer of **יעלה ויבא** like the prayer of **עלינו לשבח** began its liturgical life as part of **עשרה** in **מוסף** on **ראש השנה** then co-opted the prayers and made them part of other sections of Jewish liturgy.